

EUROOPA PARLAMENT

2004

2009

Istungidokument

A6-0086/2009

23.2.2009

RAPORT

Euroopa Liidus ja eeskätt Lõuna-Euroopas põllumajandusmaa halvenemisega seotud probleemid ning nendele reageerimine ELi põllumajanduspoliitika vahendite abil
(2008/2219(INI))

Põllumajanduse ja maaelu arengu komisjon

Raportöör: Vincenzo Aita

Arvamuse koostaja (*):
Inès Ayala Sender, keskkonna-, rahvatervise- ja toiduohutuse komisjon

(*) Menetlus kaasatud komisjonide osalusel – kodukorra artikkel 47

SISUKORD

lehekülg

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK.....	3
SELETUSKIRI	9
KESKKONNA-, RAHVATERVISE- JA TOIDUOHUTUSE KOMISJONI ARVAMUS (*)12	
PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS.....	16

(*) Menetlus kaasatud komisjonide osalusel – kodukorra artikkel 47

EUROOPA PARLAMENDI RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

Euroopa Liidus ja eeskätt Lõuna-Euroopas põllumajandusmaa halvenemisega seotud probleemide ning nende reageerimise kohta ELi põllumajanduspoliitika vahendite abil (2008/2219(INI))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse ÜRO kõrbestumise vastu võitlemise konventsiooni ja bioloogilise mitmekesisuse konventsiooni;
 - võttes arvesse oma 14. novembri 2007. aasta õigusloomega seotud resolutsiooni ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv, millega luuakse mullakaitse raamistik ja muudetakse direktiivi 2004/35/EÜ;¹
 - võttes arvesse oma 9. oktoobri 2008. aasta resolutsiooni veepuuduse ja põua probleemi kohta Euroopa Liidus²;
 - võttes arvesse kodukorra artiklit 45;
 - võttes arvesse põllumajanduse ja maaelu arengu komisjoni raportit ja keskkonna-, rahvatervise- ja toiduohutuse komisjoni arvamust (A6-0086/2009),
- A. arvestades, et põllumajandustegevus on loodusnähtustest olulisel määral sõltuv majandusharu, mis pakub samas ulatuslikke sekkumisvõimalusi;
- B. arvestades, et põllumajandus on parim vahend, mis aitab pinnase seisukorra halvenemist ära hoida, ja et see nõuab sobiva strateegia väljatöötamist, mis aitaks seda tegevust jätkata;
- C. arvestades, et Euroopa maapiirkondade elanikkonnal on oluline roll kõrbestumisevastases võitluses ning Euroopa tootjad aitavad olulisel määral kaasa taimkatte säilitamisele pidevalt põuda kannatavates piirkondades; arvestades, et eelkõige püsiluhtuuridel, rohumaadel ja metsadel on äärmiselt positiivne mõju pinnase veekogumisvõimele;
- D. arvestades, et eriti Lõuna-Euroopa, aga ka liidu liikmesriikide teiste piirkondade põllumajandusmaa on inimtegevuse ja ilmastikutingimuste ebasoodsa vastastikuse mõju põhjustatud keskkonnaseisundi halvenemise keskmes;
- E. arvestades, et ka liiga intensiivne maaviljelus võib aidata kaasa pinnaseerosioonile, mille tulemuseks on mulla vaesumine;
- F. arvestades, et kõrbestumist tuleb praegu vaadelda kui üht suurimat ohtu, mis põhjustab mulla degradatsiooni Vahemeremaades;
- G. arvestades, et pinnas on inimtoidu, sööda, tekstiili ja kütuse tootmise alus ning sellel on oluline osa süsinikdioksiidi sidumisel; arvestades samas, et pinnast ohustab praegu

¹ ELT C 282 E, 6.11.2008, lk 281.

² Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0473.

rohkem kui kunagi varem pöördumatu kahju, mida tekitab tuule- ja pindmine erosioon, saastumine, sooldumine, pinnase katmine, orgaaniliste ainete kadu ja pinnase bioloogilise mitmekesisuse vähenemine;

- H. arvestades, et juba kogetud ebasoodne mõju hõlmab häireid hüdrogeoloogilises tasakaalus, merevee tungimist rannikualade põhjaveekihtidesse, mulla sooldumist, põllumajandusmaa hävimist, bioloogilise mitmekesisuse vähenemist, vastuvõtlikkuse suurenemist tulekahjudele ning taime- ja loomahaigustele;
- I. arvestades, et loetletud muutused loodus- ja inimkeskkonna ning tootmiskeskonna vastastikusel mõjul avaldavad olulist mõju taime- ja loomakasvatusele, põllumajandusmaa kasutamisele ja toiduainete pakkumisele, millel omakorda on ilmsed tagajärjed toiduga kindlustatusele ning väljarände tõttu ka asjaomaste alade sotsiaalsele, kultuurilisele ja majanduslikule struktuurile, põhjustades ka hüdrogeoloogilisi tagajärgi;
- J. arvestades, et niisutamine aitab pinnase niiske hoida ja täita põhjaveekihte ning et seda tuleks arvesse võtta ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) kavandamisel;
- K. arvestades, et veepuudus ja põud suurendavad veelgi põllumajandusliku tooraine hinnatõusu ning arvestades samas vajadust tagada elanikkonna pidev varustatus toiduainetega;
- L. arvestades, et põllumajanduse ja metsanduse juhtimine pakub võimalust mõjutada süsiniku üldist tasakaalu ja võib aidata kaasa kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamisele;
- M. tuletab meelde Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni 1994. aastal vastuvõetud konventsiooni, mis käsitleb kõrbestumise vastu võitlemist põua või kõrbestumise all kõige tõsisemalt kannatavates riikides, eelkõige Aafrikas, mille eesmärk on võidelda haritava maa kvaliteedi halvenemise ja kuivuse vastu, samuti tuletab meelde asjaolu, et Euroopa Parlament toetab seda konventsiooni;
- N. tunnustades, et veeraamdirektiiv (direktiiv 2000/60/EÜ) kujutab endast peamist pinnasekaitset reguleerivat raamistikku, et see toetab piirkondadevahelist koostööd, vee säästvat kasutust ja olemasolevate veeressursside kaitset ning aitab ühtlasi vähendada üleujutuste ja põua mõjusid;
- O. arvestades, et vaja on integreeritud ja multidistsiplinaarset lähenemisviisi, et vältida vajadust otsida lahendusi kriisilukorras, mis võib põhjustada kahjulikku mõju ja ahelreaktsioonina ohtlikke tagajärgi;
- P. arvestades, et vaja on jälgida olemasolevate nähtuste arengut ja uute ohtlike olukordade teket, kasutades selleks satelliitjälgimissüsteeme ja biogeokeemilisi (kartograafilisi) mudeleid;
- Q. arvestades, et selliseid äärmuslikke ilmastikutingimusi, mis hõlmavad põua ja tugevate vihmasadude vaheldumist, esineb üha sagedamini, mis omakorda kiirendab litosfääri lagunemist eelkõige piirkondades, kus pinnas on oma struktuuri tõttu ohualtim, olgu see siis Põhja- või Lõuna-Euroopas;

- R. arvestades, et toiduainete nõudlus on suurenenud ja hinnad tõusnud kogu maailmas,
1. arvab, et ÜPP suunised ja juhtimismeetodid peaksid sisaldama selgesõnaliselt põhimõtteid ja vahendeid, mille eesmärk on kaitsta kliimat üldiselt ja vähendada eelkõige mulla degradatsiooniga kaasnevat kahju;
 2. peab vajalikuks, et muudetakse karmimaks nende parameetrite sõnastus, mis puudutavad keskkonnanõuete täitmist ja nende rangemat järgimist kogu liidus, eriti seoses bioloogilise mitmekesisuse ja orgaaniliste ainete sisaldusega mullas, samuti nende laiendamist veekaitsele;
 3. rõhutab, et põllumajandussektori kliimamuutusega kohandamise meetmete ühendusepoolne rahastamine peab toetuma territoriaalsele lähenemisviisile, mille puhul võetakse arvesse liidu eri piirkondade ohustatuse astet; juhib tähelepanu asjaolule, et rahvusvaheliste ja Euroopa tasandil teostatud usaldusväärsete hinnangute kohaselt on Lõuna-Euroopa põllumajandusmaa kliimamuutuse mõju suhtes tundlikum;
 4. väljendab kahetsust liikmesriikide riigipeade ja valitsusjuhtide visioonipuuduse üle, kui nad otsustasid vähendada maaelu arengu toetusi ning täheldab, et teises sambas on ette nähtud liiga vähe vahendeid kliimamuutusest tulenevate uute probleemidega tegelemiseks; teeb komisjonile ettepaneku kaaluda erifondi loomist, et rahastada ennetusmeetmeid, pidades silmas kõiki raskustesse sattunud majandussektoreid, sealhulgas põllumajandust;
 5. on arvamusel, et praeguste probleemide lahendamiseks, mille hulgas on toiduainete puudus, veenappus, temperatuuritõus ja evapotranspiratsioon ning mulla degradatsiooni oht, on vajalik uute ühtsete ja teaduslikel alustel põhinevate põllumajanduslike meetmete võtmine, mis on kohaldatavad Vahemere piirkonna kliimatingimustele; liidu ja liikmesriikide institutsioonide abiga peavad need meetmed kajastama ka niisuguste toidukultuuride teadusuuringuid ja arendamist, mis on kohandatud uutele kohalikele keskkonningimustele, sh vee säästmine, ning tagama ühtlasi põllumajandustootjatele piisava sissetuleku, mis võimaldab neil säilitada euroopalikku elatustaset;
 6. on seisukohal, et mullakaitse strateegia peaks ÜPP heade põllumajandus- ja keskkonningimuste põhimõtete raames soodustama meetmeid olemasolevate kuivendussüsteemide toimimise ja ökoloogilise säästvuse kontrollimiseks ja parandamiseks, mille raames koostatakse ökoloogiliselt säästvaid, asukohaga kohandatud veevarude majandamise kavu ning nõustatakse põuast ohustatud asukohtade põllumajandustootjaid kasvukohaga sobivate ja veesäästlike kultuuride eduka viljelemise küsimuses;
 7. soovib, et liit toetaks jõulisemalt põllumajandusmaa veevarude majandamise parandamist, mille jaoks oleks vaja edendada tõhusamate ja eri kultuuridele kohandatud niisutussüsteemide kasutuselevõtmist, edendada sellealaseid teadusuuringuid ning pakkuda stiimuleid biotehnoloogiliste saavutuste kasutamiseks;
 8. peab vajalikuks luua ja hallata tehistiikide rühmi (sisemaal paiknevad tehistiigid), mida kasutatakse niisutamiseks ja tulekahjude kustutamiseks ning mis paiknevad eelistatult nii, et võimalik oleks kasutada vee loomulikku langemist (mis hoiab talituskulud võimalikult

väikesed), kasutades ka asulareovett, mida on puhastatud taimede abil või biotiigis;

9. rõhutab terrasspõllunduse tähtsust erosiooni vastu võitlemisel ja pinnase veekogumisvõime parandamisel ning peab mõttekaks võtta meetmeid terrasside säilitamiseks, taastamiseks ja uute kasutuselevõtmiseks;
10. on seisukohal, et põllumajandus- ja metsandussüsteemid peaks hõlmama väheviljaka või reostatud põllumajandusmaa metsastamist, kuna põõsaste juured võivad kinnitada ebastabiilse pealmise pinnakihi selle all asuva stabiilse kivikihi külge, mis toimib puhastava aluspinnana;
11. on selle poolt, et võetaks kasutusele ühenduse metsapoliitika, mille peamine eesmärk on võidelda kliimamuutuse vastu;
12. peab lisaks sellele vajalikuks pakkuda stiimuleid selliste põllumajanduslike meetmete võtmiseks, mis tagavad taimkatte säilitamise, et vältida erosiooni põhjustatud jõesängide sooldumist;
13. rõhutab, et mitmetele Vahemere piirkonna põõsastele on omane hea tulekindlus ja neil on suurepärane vegetatiivne taastumisvõime, mistõttu tuleks neid ära kasutada eeskätt nende juurestiku sobivuse tõttu võidelda mulla erosiooni vastu;
14. on seisukohal, et sel eesmärgil tuleks viljeleda vähem vett vajavaid taimi või teatavatel juhtudel tuleks kevadkultuurid asendada talvekultuuridega, mis vajavad vähem niisutamist ja pakuvad peale selle pinnasele tõhusat kaitset, kuna pinnas on erosiooniperioodidel taimestikuga kaetud;
15. on seisukohal, et kohalikud puukoolid suudavad toota keskkonda paremini sobivaid ökotüüpe ja sellist tegevust tuleks toetada vastavate meetmetega;
16. nõuab, et toetataks hekkide säilitamist ja istutamist, eriti nendes piirkondades, kus need on viimaste aastate jooksul hävinud;
17. tunnustab taimede geneetiliste ressursside olulist rolli põllumajandustootmise kohandamisel muutuvate ilmastikutingimustega; kutsub seetõttu komisjoni ja liikmesriike üles töötama välja programme, millega innustatakse põllumajandustootjaid ja aednikke ning väikeseid ja keskmise suurusega taimekasvatusevõtteid säilitama ja arendama taimede geneetilisi ressursse;
18. viitab kesamaade olulisusele põllumajandusmaade taastumisel ja veekogumisvõime jaoks; kutsub komisjoni ja asjassepuutuvaid liikmesriike üles toetama Vahemere piirkonna ökosüsteemide muldadele kohandatud põllumajandussüsteeme;
19. arvab, et ÜPP heade põllumajandus- ja keskkonnatingimuste põhimõtted peaksid nägema orgaanilise aine mullas säilitamise kriteeriumite all ette stiimulid süsiniku neelamiseks ja sidumiseks, mis tugineb kuivpõllundusmeetodite kasutamise optimeerimisele (võimalikult vähene pealispinna harimine, külvikord, keskkonda sobivad genotüübid, koguaurumise seire, sihipärane väetamine, integreeritud kaitse, jne);

20. kutsub piirkondliku tasandi pädevaid asutusi üles töötama välja muutunud keskkonnanõuetele ja -tingimustele vastavaid niisutusvee majandamiskavasid ja kasutusviise, nägema ette veevarude sihipäraselt ja kvaliteedist olenevat kasutamist ning tagama, et niisutusvee majandamisega tegelevad üksused optimeerivad olemasolevate veevarude majandamist, arvestades vajadust vähendada raiskamist veevarustussüsteemides;
21. soovib, et loodaks ühenduse kõrbestumise seirekeskus ning tugevdataks liidu võimet reageerida kooskõlastatult tulekahjudele, kuna nii põud kui ka tulekahjud aitavad märkimisväärselt kaasa kõrbestumisele ja põllumajandusmaa degradatsioonile, eelkõige Vahemere piirkonnas;
22. rõhutab vajadust parandada liikmesriikide teabe edastamise tõhusust ning selle kooskõlastamist;
23. soovitab varajase hoiatamise süsteemi väljatöötamist pinnase seisukorra pidevaks jälgimiseks, mis võimaldaks võtta õigeaegselt meetmeid erosiooni vältimiseks, orgaaniliste ainete vähenemise peatamiseks, sest see põhjustab kasvuhoonegaaside eraldumist, samuti haritava maa ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemise vastu;
24. kutsub komisjoni üles lisama oma 2009. aastaks kavandatud ettepaneku raames, mis käsitleb mägipiirkondade ja saarte ning muude ebasoodsate looduslike tingimustega piirkondade uut määratlust, jälgitavate piirkondade peamiste hindamiskriteeriumite hulka mulla degradatsiooni ja kõrbestumise ohtu;
25. peab vajalikuks uurimis-, arendus- ja uuendustegevuse tugevdamist, seejuures tuleb pöörata erilist tähelepanu piirkondadele, mida ohustavad kõige tõsisemalt veepuudus ja põud, samuti tuleb võtta arvesse biotehnoloogia valdkonnas tehtud edusamme;
26. kutsub komisjoni üles uurima 2009. aastaks kavandatud seitsmenda raamprogrammi vahetähtsuse ajal innustavamate stiimulite ette nägemist mitme liikmesriigi poolt läbi viidavale teadus- ja arendustegevusele, mille eesmärk on parandada teadmisi degradatsiooniohus mulla ja piirkondade säästvama majandamise kohta;
27. kutsub komisjoni üles analüüsima vajadust luua finantsinstrument, mille eesmärk on võidelda kliimamuutuse põhjuste ja tagajärgede, eelkõige mulla degradatsiooni vastu;
28. arvab, et nii valdkonna töötajatele kui ka üldsusele tuleks korraldada asjakohast väljaõpet ja täiendkoolitusi eesmärgiga leida konkreetseid lahendusi ja suurendada inimeste teadlikkust jagatud vastutusest keskkonnaressursside kasutamisel;
29. palub, et Euroopa Liit pakuks eelkõige noortele põllumajandustootjatele suunatud teavitus- ja koolitusmeetmeid, et edendada mullakaitset soodustavate põllumajandusmeetodite kasutuselevõtmist, eriti mis puudutab kliimamuutuse tagajärgi ja põllumajandustootmise mõju kliimale;
30. tuletab meelde, et kooskõlas Euroopa Parlamendi 5. juuni 2008. aasta resolutsiooniga noorte põllumajandustootjate tuleviku kohta käimasoleva ühise põllumajanduspoliitika

reformi raames¹, tuleks projektide rahastamise kaalumisel eelistada projekte, mis soodustavad noorte inimeste põllumajandusettevõtlusega alustamist;

31. peab vajalikuks, et liit tugevdaks ja parandaks sõltumatust sööda ja toiduainete osas ja suutlikkust ennast nendega ise varustada, tagades muu hulgas põllumajandusmaa ja selle viljakuse parema kaitse, edendades eelkõige karjamaa säästvat kasutamist loomakasvatuse eesmärgil (karjatatavate loomade liha tootmise programmid ja toetused looduskaitsega kooskõlas olevale karjatamisele), et saavutada suurem sõltumatus söödaimpordi osas; on seisukohal, et kui põllumajanduspoliitikaga tahetakse aidata kaasa maailma toiduga kindlustatusele ja jätkusuutlikkusele, tuleb liidu põllumajanduses teha jõupingutusi taime- ja loomakasvatuse ning energiatootmise tasakaalu saavutamise suunas;
32. nõuab, et ülemaailmse süsinikdioksiidi turu raames edendataks metsade kaitset ja taastamist, samuti taasmetsastamist erinevate liikidega, eeskätt liikmesriikides, kus looduslikud metsad on kadunud, ning rõhutab, et liidus on vaja võtta kasutusele metsade ühise ja jätkusuutliku majandamise süsteem;
33. rõhutab metsade rolli veeringes ja metsade, heina- ja karjamaade ning haritava pinna tasakaalustatud suhte olulisust säästva veemajanduse jaoks; rõhutab orgaaniliste ainete poolest rikaste muldade rolli ja kultuuride vaheldumise olulisust; hoiatab selle eest, et haritavate maa-alade suurenemine kujutab endast ohtu põllumajandusele, toiduainetega kindlustamisele ja säästvale veemajandusele;
34. palub, et rohumaa, püsiva karjamaa ja metsade säilitamisega seotud põllumajandustegevuse raames tunnustataks võimalust siduda roheliste sertifikaatide andmine avalike hüvede pakkumisega (süsinikdioksiidi säilitamine, bioloogiline mitmekesisus, mullakaitse);
35. kutsub liikmesriike üles kasutama ÜPP teist sammast toetuste andmiseks rohumaa, püsiva karjamaa ja metsade säilitamisega seotud põllumajandustegevusele ning andma niiviisi panuse avalike hüvede pakkumisse (süsinikdioksiidi säilitamine, bioloogiline mitmekesisus, mullakaitse); kutsub komisjoni üles käsitlema karjamaa säilitamist kui esmatähtsat eesmärki;
36. nõuab tungivalt, et nõukogu kiidaks heaks ühise seisukoha ettepaneku kohta võtta vastu direktiiv, millega luuakse mullakaitse raamistik (KOM(2006)0232), et võtta kasutusele ühenduse vahend, mis võimaldab nimetatud ohtudega võidelda;
37. palub nõukogul ja komisjonil vaadata läbi kahjustunud muldade taastamise strateegiad, mis sisaldavad ergutavaid meetmeid pinnase halvenemise piiramiseks;
38. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule ja komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.

¹ Vastuvõetud tekstid, P6_TA(2008)0258.

SELETUSKIRI

Sissejuhatus

Põllumajandusmaa all mõistetakse litosfääri osa, kus on võimalik peamiselt toiduks mõeldud toodete viljelemine ja kasvatamine. Põllumajandusmaa täidab lisaks toiduainete tootmise võimaldamisele ka teisi erinevaid ja olulisi ülesandeid:

- loob seose atmosfääri, veevarude ja geoloogiliste süsteemide vahel;
- filtreerib erinevaid vees lahustunud aineid ja kogub atmosfääris ladustatud osakesi;
- toimib süsiniku neeldajana tänu põllukultuuride võimele siduda atmosfääris leiduvat süsinikdioksiidi klorofülliga kaasabil toimuva fotosünteesi käigus ning säilitada seda risosfääris;
- reguleerib sademete hulka;
- on vastastikuses toimes kliimaga, määrates kindlaks, milliseid põllukultuure on võimalik kasvatada;
- mõjutab ja määrab kindlaks maastiku vormi;
- toetab erinevaid elupaiku ja bioloogilist mitmekesisust, andes vett ja toitaineid;
- loob tingimused seemnete säilimiseks ning mikro- ja makroorganismide eluks
- ning täidab olulist sotsiaalset ja kultuurilist rolli.

Eelpool toodust järeldeb selgelt, et põllumajandusmaa, vee ja õhu koostoime määrab kindlaks ainulaadse süsteemi toimimise, mille peamine eesmärk peab olema säästva põllumajanduse arendamine, mis suudab vähendada reostust ja takistada keskkonna seisundi halvenemist, pakkuda keskkonnateenuseid- ja kaupu ning säilitada samal ajal toomisvõimsuse. Põllumajandus on ühelt poolt teiste tootmisüsteemide mõju all, kuid teiselt poolt vastutab ta selle olulise ja taastumatu loodusvara hea haldamise eest.

Praegune olukord

Erinevatel tasanditel kogutud andmed ja arvnäitajad osutavad sellele, et keskkond avaldab põllumajandusmaale ühe suuremat survet. Praeguseks kindlaks tehtud ebasoodsad tagajärjed on järgmised: hüdrogeoloogilise tasakaalu rikkumine, merevee taseme tõus ja sellest tulenev pinnase sooldumine, põllumajandusmaa hävimine, bioloogilise mitmekesisuse vähenemine ning tulekahjust, looma- või taimehaigustest tuleneva kahju ebasoodsa mõju esinemise sagenemine. Need muutused avaldavad olulist mõju maa kasutamisele ja viljakusele, mis on eriti oluline toiduga kindlustatuse jaoks. Ehkki ühenduse õigustik sisaldab mullakaitsealaseid sätteid, puudub hetkel konkreetne ühenduse õigusakt, mis vastaks muutunud nõudmistele selles valdkonnas. Arvestades ulatuslikke eesmärke, erinevaid kohaldamisvaldkondi ja tõsiasja, et põllumajandussektori sekkumismeetmed hõlmavad tihti ka teisi keskkonnavaldkondi, peaksid kehtiv õigusraamistik ja sätted parandama olemasolevate

meetmete liike ja olemust, mis peavad olema tingimata piiriülesed. Näiteks kui teatud piirkonna mulla degradatsioon avaldab mõju ka konkreetsest kohast väga kaugel asuvatele kohtadele, võib kahju heastamise kulud kanda riik, mis ei ole kahju põhjustanud. Seega on vaja integreeritud, multidistsiplinaarset lähenemist, mis tugineb võimalikult ulatuslikule halvenemise arengu järelevalve ja hindamisprogrammidele, kasutades satelliit- ja kaardistamissüsteeme.

Raporti eesmärk

Antud kontekstis alustati teemakohast arutelu ja viidi läbi praeguse olukorra hindamine, pöörates erilist tähelepanu Lõuna-Euroopa põllumajandusmaale, kus mulla degradatsioon on juba kohati selgelt tuvastatav. Selle olukorra taustal uuriti põllumajandusalaste meetmete ulatust, mis pakuvad võimalust võidelda põllumajandusmaa halvenemisega ning tagada samas litosfääri taastumine, säästev kasutamine ja haldamine. Euroopa Parlament korraldas erinevaid asjassepuutuvaid teemasid käsitleva dialoogi süvendamiseks avaliku kuulamise, mis võimaldas raportööril erinevaid ettepanekuid analüüsida ja edasi arendada. Käesoleva raporti eesmärk on esitada viiteid, mõtteid ja konkreetseid ettepanekuid, mida sobival ajal põllumajandusmaa taaskasutamise, kaitsmise ja parandamise ühise strateegia väljatöötamisel arvesse võtta. Selge on see, et üks prioriteet peab olema ühise tegevuskava määratlemine, peamiselt programmi kaudu, mille eesmärk on kaitsta põllumajandusmaad ja hoida ära selle halvenemine. Lõuna-Euroopa muldade morfoloogilised ja pedoloogilised omadused pakuvad eelmaiku sellest, mis võib tulevikus juhtuda Põhja-Euroopa põllumajandusmaaga. Lõunapoolseid alasid võib mõjutada järkjärguline kõrbestumine, samas kui põhjapoolsetel aladel võib sademete hulk oluliselt väheneda, mistõttu tekib vajadus kohandada sajandite jooksul välja töötatud hüdrogeoloogilist süsteemi.

Võimalikud meetmed

On ilmne, et põllumajandusmaa kasutus- ja majandamisviisid võivad muu hulgas etendada olulist rolli uute probleemidega toime tulemisel (kliimamuutus, taastuvad energiaallikad, veepuudus, bioloogiline mitmekesisus, jne). Seetõttu tuleb olemasolevatele õigusaktidele ja sekkumisvõimalusele põllumajandussektoris vaadata ÜPP suuniste ja juhtimismeetodite raames uue nurga alt.

Euroopa Parlament on juba näidanud üles soovi tegeleda toiduga kindlustatuse probleemiga. Raportöör peab oluliseks lisada sellele tootmise sõltumatuse mõiste, mis eeldab rea tootmissisendite olemasolu, mis võimaldavad ärialaste valikute tegemisel suuremat vabadust.

Mulla degradatsiooni vastu võitlemine peab kindlasti hõlmama mullakaitse strateegiat, mille raames keskendutakse senisest enam põllumajanduses kasutatavate hüdraulistele süsteemidele ja nende hooldamisele. Selles olukorras on oluline märkida, et eriti niisutusvee kogumise ja juhtimise süsteemid peaksid tulevikus olema seotud üha suuremate kuludega. Seetõttu tuleb niisutusmeetodeid muuta ja/või kohandada nii, et põhjavee ekstraheerimise optimeerimisega väheneks niisutusvee kogus. Seega on vee lekkimise vähendamine piki niisutusliine eriti pakiline probleem.

Mulla ökosüsteemi kaitse ja mulla degradatsiooni vastu võitlemise raames tuleb erilist tähelepanu pöörata metsastamisele, sest Vahemere piirkonna põõsaliikide istutamine Lõuna-

Euroopasse võib aidata tõhusalt kaasa võitlusele erosiooni ja tulekahjude vastu. Selle eesmärgi saavutamiseks tuleb luua ja hallata tehistiikide rühmi (sisemaal paiknevad tehistiigid), mille ülesanne oleks koguda vihmavett, mis võimaldab magevee kasutamist tulekahjude kustutamisel, ning koguda ja taaskasutada asulareovett, kasutades taimi või biotiike piirkondades, kus puhastid ei ole alati majanduslikult tasuvad.

Kuivpõllundussmeetodid on eriti olulised ja hõlmavad võimalikult vähest pealispinna harimist, mis suudab peatada kapillaarvee tõusu, külvikorda, mida kasutatakse mulla omaduste parandamiseks ja/või võitluseks taimehaiguste vastu, keskkonnaga paremini kohandatud genotüüpide kasutamist, kus eemärk ei ole pelgalt kaubanduslike nõuete täitmine, ning koguaaurustumise (mille kaudu võib kaduma minna oluline hulk pinnases leiduvast veest) ohjeldamise meetodeid, mille käigus kasutatakse süstemaatiliselt maaparandusviise (mulla struktuuri parandamine) või pinna katmist taimestikuga.

Geograafilise teabe süsteem (GIS) võib olla kasulik vahend mulla olukorra hindamiseks ja jälgimiseks. Seoses sellega on oluline asjaomaste andmete standardimine, mille tõlgendamine hõlmab geoloogiliste ja biokeemiliste mudelite kasutamist ja riskkontrolli.

Komisjon peaks lisama oma uude ettepanekusse, mis käsitleb mägipiirkondade ja ebasoodsate looduslike tingimustega piirkondade uut määratlust, peamiste parameetrite hulka mullakaitse olukorra ja seonduva kõrbestumise ohu. Samuti tuleks seitsmenda raamprogrammi vahetähtsuse ajal pakkuda innustavaid stiimuleid teadusuuringuteks, mille käigus uuritakse mulla degradeerumise vastu võitlemise viise. Eesmärk on optimeerida tootmismeetodeid vastavalt muutuvatele nõuetele ja otsida uusi lahendusi, mis seavad esmatähtsuse kohale vee säästmise ja võivad seega aidata vähendada toiduainete tootmiseks vajalikku energiat.

Tuleb rõhutada, et väljaõpe ja täiendkoolitus peavad olema suunatud mitte ainult valdkonna töötajatele, vaid ka üldsusele, et leida konkreetseid lahendusi ja suurendada üldsuse teadlikkust sellest, et loodusvarasid ja kogu keskkonda tuleb kasutada säästlikumalt ning saavutada selle praegu ja tulevikus kehtiva kohustuse võimalikult ulatuslik järgimine.

Võttes arvesse põlvkondade vahetumise põhimõtet põllumajandustootmisega tegelevas kogukonnas ja vajadust arvestada põllumajandussektoris töötavate ettevõtjate suurema dunaamilisusega, tuleks põllumajandusmaa taaskasutamist ja säästvat majandamist käsitlevate projektide rahastamisel eelistada noorte põllumajandustootjate ettevõtteid.

Olukorras, kus ülemaailmne toidukriis on tabanud miljoneid inimesi ja mille otsene tagajärg oli suutmatus kavandada ja majandada toiduainete tootmist, tuleb rõhutada, et mullakaitse võimaldab meil säilitada oma tootmissuutlikkust, millel on poliitiliselt oluline strateegiline tähtsus, kindlustada impordi ja ekspordi vaheline tasakaal ning tagada teatud sõltumatus ja läbirääkimisruum mitmepoolsetel foorumitel.

Põllumajandustegevus tervikuna, ja eriti metsi, rohumaad ja karjamaad hõlmav tegevus, on valdkond, millesse sekkumise teel saab mõjutada kogu ökosüsteemi toimimist. Seetõttu tuleks tunnustada, et põllumajandussektor tervikuna pakub avalikke hüvesid ja näha põllumajandustegevuse eest ette roheliste sertifikaatide väljastamine. Sellega oleks võimalik saavutada mitmekordne mõju: aidata kaasa säästva tehnoloogia tõhusamale kasutamisele tootmises, luua roheliste sertifikaatidega kauplemise turg ning see kõik ei maksaks

maksumaksjale midagi.

5.2.2009

KESKKONNA-, RAHVATERVISE- JA TOIDUOHUTUSE KOMISJONI ARVAMUS (*)

põllumajanduse ja maaelu arengu komisjonile

Euroopa Liidus ja eeskätt Lõuna-Euroopas põllumajandusliku maa halvenemisega seotud probleemide ning nende reageerimise kohta ELi põllumajanduspoliitika vahendite abil (2008/2219(INI))

Arvamuse koostaja(*): Inés Ayala Sender

(*) Menetlus kaasatud komisjonide osalusel – kodukorra artikkel 47

ETTEPANEKUD

Keskkonna-, rahvatervise- ja toiduohutuse komisjon palub vastutaval põllumajanduse ja maaelu arengu komisjonil lisada oma resolutsiooni ettepanekusse järgmised ettepanekud:

1. arvestades, et pinnas on inimtoidu, sööda, tekstiili ja kütuse tootmise alus ning sellel on oluline osa süsinikdioksiidi sidumisel; arvestades samas, et pinnast ohustab praegu rohkem kui kunagi varem pöördumatu kahju, mida tekitab tuule- ja pindmine erosioon, saastumine, sooldumine, pinnase katmine, orgaaniliste ainete kadu ja pinnase bioloogilise mitmekesisuse vähenemine;
2. kuivõrd põllumajandus on parim vahend, mis aitab pinnase seisukorra halvenemist ära hoida, nõuab sobiva strateegia väljatöötamist, mis aitaks seda tegevust jätkata;
3. nõuab tungivalt, et nõukogu kiidaks heaks ühise seisukoha pinnasekaitse raamdirektiivi kohta, et võtta kasutusele ühenduse vahend, mis võimaldab kõnesolevate ohtudega võidelda;
4. nõuab asjaolu arvestades, et niisutamine aitab pinnase niiske hoida ja täita põhjaveekihte, ühise põllumajanduspoliitika kavandamisel nende faktorite arvessevõtmist;
5. peab vajalikuks parandada põllumajandustootjate, eriti noorte koolitust eelkõige valdkondades, mis käsitlevad kliimamuutuse tagajärgi ja põllumajandustootmise mõju

kliimale;

6. on arvamisel, et Euroopa Liit peab toetama rohkem säästvat veekasutust põllumajanduses kasutatavatel maadel ja loomakasvatusemajandites, ergutades tõhusamat veekasutust vastavate rajatiste ja niisutussüsteemide ning põuakindlate kultuuride arendamise kaudu;
7. praeguste probleemide lahendamiseks, mille hulgas on toiduainete puudus, veenappus, temperatuuritõus ja evapotranspiratsioon ning mulla degradatsiooni oht, on vajalik uute ühtsete ja teaduslikel alustel põhinevate põllumajanduslike meetmete võtmist, mis on kohaldatavad Vahemere piirkonna kliimatingimustele; ELi ja liikmesriikide institutsioonide abiga peavad need meetmed kajastama ka niisuguste toidukultuuride teadusuuringuid ja arendamist, mis on kohandatud uutele kohalikele keskkonningimustele, sh piirkonniti vee säästmine, ning tagama ühtlasi põllumajandustootjatele piisava sissetuleku, mis võimaldab neil säilitada euroopalikku elatustaset;
8. on seisukohal, et veevarude ühine haldamine põllumajanduses peab hõlmama vee kasutamise ja veemajanduse moderniseerimise ja parandamise ning veetarbimise piiramise ja vee otstarbekama kasutamise strateegiaid;
9. soovib varajase hoiatamise süsteemi väljatöötamist pinnase seisukorra pidevaks jälgimiseks, mis võimaldaks võtta õigeaegselt meetmeid erosiooni vältimiseks, orgaaniliste ainete vähenemise peatamiseks, sest see põhjustab kasvuhoonegaaside eraldumist, samuti haritava maa ja bioloogilise mitmekesisuse vähenemise vastu;
10. peab vajalikuks uurimis-, arendus- ja uuendustegevuse tugevdamist, seejuures tuleb pöörata erilist tähelepanu piirkondadele, mida ohustavad kõige tõsisemalt veepuudus ja põud, samuti tuleb võtta arvesse biotehnoloogia valdkonnas tehtud edusamme;
11. nõuab, et toetataks hekkide säilitamist ja istutamist, eriti nendes piirkondades, kus need on viimaste aastate jooksul hävinud;
12. viitab kesamaade olulisusele põllumajandusmaade taastumisel ja veekogumisevõime jaoks; kutsub komisjoni ja asjassepuutuvaid liikmesriike üles toetama Vahemere piirkonna ökosüsteemide muldadele kohandatud põllumajandussüsteeme ja säästva veekasutuse meetmeid;
13. palub nõukogul ja komisjonil vaadata läbi kahjustunud muldade taastamise strateegiad, mis sisaldavad ergutavaid meetmeid pinnase halvenemise piiramiseks;
14. ootab kannatamatult Euroopa põuavaatluskeskuse ja varajase hoiatamise süsteemi loomist ning rõhutab vajadust parandada liikmesriikide teabe edastamise tõhusust ning selle kooskõlastamist;
15. tuletab meelde Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni 1994. aastal vastuvõetud konventsiooni, mis käsitleb kõrbestumise vastu võitlemist põua ja/või kõrbestumise all kõige tõsisemalt kannatavates riikides, eelkõige Aafrikas, mille eesmärk on võidelda haritava maa kvaliteedi halvenemise ja kuivuse vastu, samuti tuletab meelde asjaolu, et

Euroopa Parlament toetab seda konventsiooni;

16. nõustub, et vee raamdirektiiv (direktiiv 2000/60/EÜ) kujutab endast pinnasekaitset reguleerivat raamistikku ja pinnasekaitse põhivahendit, kuna see toetab piirkondadevahelist koostööd, vee säästvat kasutust ja olemasolevate veeressursside kaitset ning aitab ühtlasi vähendada üleujutuste ja põua mõjusid;
17. nõuab, et ülemaailmse süsinikdioksiidi turu raames edendataks metsade kaitset ja taastamist, samuti taasmetsastamist erinevate liikidega, eeskätt liikmesriikides, kus looduslikud metsad on kadunud, ning rõhutab, et Euroopa Liidus on vaja võtta kasutusele metsade ühise ja jätkusuutliku majandamise süsteem;
18. peab vajalikuks, et muudetakse karmimaks parameetrite sõnastus, mis puudutavad keskkonnanõuete täitmist ja nende rangemat järgimist kogu Euroopa Liidus, eriti seoses bioloogilise mitmekesisuse ja orgaaniliste ainete sisaldusega mullas, samuti nende laiendamist veekaitsele;
19. rõhutab, et Euroopas põllumajandusega tegeleval elanikkonnal on pinnase erosiooni ja kõrbestumise vastu võitlemisel oluline roll ning nõuab, et tunnustatakse Euroopa põllumajandustootjate otsustava tähtsusega rolli taimkatte säilitamisel kestva kuivuse all kannatavates piirkondades või piirkondades, mida ohustab tuulega edasikanduv liiv; tõstab esile asjaolu, et eelkõige püskikultuuridel, puuviljaistandustel ja viinamarjaistandustel, heina- ja karjamaadel ning metsadel on positiivne mõju pinnase veekogumisvõimele;
20. rõhutab metsade rolli veeringes ja metsade, heina- ja karjamaade ning haritava pinna tasakaalustatud suhte olulisust säästva veemajanduse jaoks; rõhutab orgaaniliste ainete poolest rikaste muldade rolli ja kultuuride vaheldumise olulisust; hoiatab selle eest, et haritavate maa-alade suurenemine kujutab endast ohtu põllumajandusele, toiduainetega kindlustamisele ja säästvale veemajandusele.

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	22.1.2009
Lõpphääletuse tulemused	+: 42 –: 4 0: 1
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Adamos Adamou, Georgs Andrejevs, Liam Aylward, Maria Berger, John Bowis, Frieda Brepoels, Martin Callanan, Dorette Corbey, Magor Imre Csibi, Chris Davies, Avril Doyle, Mojca Drčar Murko, Edite Estrela, Jill Evans, Anne Ferreira, Karl-Heinz Florenz, Elisabetta Gardini, Cristina Gutiérrez-Cortines, Satu Hassi, Jens Holm, Marie Anne Isler Béguin, Caroline Jackson, Dan Jørgensen, Christa Klač, Urszula Krupa, Marie-Noëlle Lienemann, Peter Liese, Jules Maaten, Linda McAvan, Riitta Myller, Miroslav Ouzký, Vladko Todorov Panayotov, Dimitrios Papadimoulis, Vittorio Prodi, Frédérique Ries, Guido Sacconi, Daciana Octavia Sârbu, Amalia Sartori, Richard Seeber, Bogusław Sonik, María Sornosa Martínez, Thomas Ulmer, Anja Weisgerber, Glenis Willmott
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Inés Ayala Sender, Iles Braghetto, Philip Bushill-Matthews

PARLAMENDIKOMISJONIS TOIMUNUD LÕPPHÄÄLETUSE TULEMUS

Vastuvõtmise kuupäev	17.2.2009
Lõpphääletuse tulemused	+: 23 –: 6 0: 3
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Niels Busk, Luis Manuel Capoulas Santos, Giovanna Corda, Albert Deß, Constantin Dumitriu, Michl Ebner, Carmen Fraga Estévez, Lutz Goepel, Friedrich-Wilhelm Graefe zu Baringdorf, Esther Herranz García, Lily Jacobs, Elisabeth Jeggle, Heinz Kindermann, Vincenzo Lavarra, Stéphane Le Foll, Véronique Mathieu, Mairead McGuinness, Rosa Miguélez Ramos, María Isabel Salinas García, Sebastiano Sanzarello, Agnes Schierhuber, Willem Schuth, Czesław Adam Siekierski, Alyn Smith, Petya Stavreva, Donato Tommaso Veraldi
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed	Béla Glattfelder, Wiesław Stefan Kuc, Astrid Lulling, Maria Petre, Markus Pieper, Struan Stevenson, Vladimír Železný
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliige/asendusliikmed (kodukorra art 178 lg 2)	Hélène Goudin, Ewa Tomaszewska, Peter Šťastný